

171013 - Hayatta olanları sadakanın sevabına ortak etmek

Soru

Allah Teâlâ sizi mübârek kılsın ve amellerinizi, terazinin sevap hânesinde kılsın inşaallah!

Günlük olarak yapmakta uyduğum şu yolu bana açıklar mısınız? Ben bu yolu bir kız arkadaşımından öğrendim. Çok kolay olan yol şudur:

Ben, günlük olarak kolayıma gelen bir miktar parayı bir kumbaraya koyuyorum. Genellikle de bu miktar, size açıklamak için bir riyal gibi çok basit meblağ olmaktadır. Bu bir riyali kumbaraya koyarken de duâ ederek sadaka olduğuna niyet ediyorum. Bu arada bu miktarı, kendim, hayatta olan ve ölmüş bütün müslüman erkekler ve müslüman kadınlar, mü'min erkekler ve mü'min kadınlar için sadaka olmasını Allah'tan dilemeyi de unutmuyorum.

Bu günlük sadaka câiz midir?

(Bu davranışım) doğru bir temele dayanmış oluyor mu?

Meblağı (bir riyal) uygun mudur?

Biriken bu bir riyalleri, kumbarada yer açmak için büyük paralarla değiştirebilir ve bu küçük meblağı kullanabilir miyim?

Biriken bu paraların toplayıp hepsini sadaka olarak muhtaç olan bir kadına verebilir miyim?

Detaylı cevap

Hamd, yalnızca

Allah'adır.

Birincisi:

Miktarı

az da olsa muhtaç kimseye sadaka vermek müstehaptır.

Nitekim

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

اتَّقُوا

النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ

[متفق عليه]

“Bir hurmanın yarısı bile olsa, onu sadaka olarak vererek kendinizi ateşten koruyun. Kim de bunu bulmazsa, güzel bir söz söylesin.”[1]

Ebu Hureyre'den -Allah

ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah

-sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

مَنْ تَصَدَّقَ بِعَدْلِ تَمْرَةٍ مِنْ كَسْبٍ

طَيِّبٍ، وَلَا يَقْبَلُ اللَّهُ إِلَّا الطَّيِّبَ، وَإِنَّ اللَّهَ

يَتَقَبَّلُهَا بِيَمِينِهِ، ثُمَّ يُرَبِّيهَا لِصَاحِبِهِ، كَمَا يُرَبِّي

أَحَدَكُمْ فَلَوْهُ حَتَّى تَكُونَ مِثْلَ الْجَبَلِ. [رواه البخاري]

“Kim, helal kazancından bir hurma kadarını

sadaka olarak verirse, ki Allah ancak helâl maldan verilen sadakayı kabul

eder-, Allah onu sağ eliyle kabul eder. Sonra onu, sizden birizin

atının tayını besleyip

büyüttüğü gibi o sadakayı büyütür.Öyle

ki bir lokma, (Uhud)

dağı gibi olur.”[2]

İkincisi:

Zekâtı

çıkarmadan (vermeden) önce duâ etme konusunda gelince, bu detaylıdır.

Nitekim

bu konunun açıklaması, (98579) nolu sorunun cevabında geçmişti.

Üçüncüsü:

İnsanın,

kendisi adına sadaka vermesi ve ölenlerden birisi de verdiği bu sadakasının sevabına ortak etmesi câizdir.

Nitekim bu konunun

açıklaması, (102322) nolu sorunun cevabında geçmişti.

Hayatta olanları

sadakanın sevabına ortak etmeye gelince, bu konuda sünnetten bir delil gelmediği için bunun terk edilmesi daha evlâdır.

“Zâdu'l-Mustekni”

yazarı el-Haccâvî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

“İnsan, herhangi bir

salih ameli işler de sevabını müslüman bir ölüye veya hayatta olan kimseye bağışlarsa, bu salih ameli ona fayda verir.”

Değerli âlim

Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

“Eğer

ölmüş ise, onun adına salih ameller işlemek, belki kabul edilebilir. Çünkü ölü muhtaç durumdadır ve salih amel işleme imkanı yoktur. Fakat sağ ve bu ameli işleme gücüne sahip ise, burada düşünmek gerekir. Çünkü bu durum, hayatta olan kimsenin, kendisinin yerine salih ameller işleyen bu adama dayanıp tevekkül etmesine sebep olur ki, ne sahâbe -Allah onlardan râzı olsun-, ne de selef-i salihten hiç kimse böyle bir şey yapmamıştır. Onlardan bilinen şey; salih amelleri sadece ölüler için işlemiş olmalarıdır. Hayatta olanlara gelince, böyle bir şey yapmamışlardır. Ancak hac gibi farz olan ibâdetler bunun dışındadır. Zirâ Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-‘in döneminde bu olmuştur. Fakat adına hac yapılan kimsenin, hac ibâdetini edâ etmekten âciz olması ve acziyetinin ortadan kalkma ihtimalinin olmaması gerekir.”[3]

Dördüncüsü:

(Kumbarada biriken) madeni paraları, başka paralarla değiştirmeniz câizdir. Hatta sadakanızdan dönmeniz (vermekten vazgeçmeniz) bile câizdir.Çünkü sadaka veya hediye, karşı tarafın kabzetmesiyle (eline almasıyla) onun mülkiyetine geçer. Karşı tarafın eline geçmediği sürece sadakanın sahibi (vereni), sadakayı vermek ve sadakadan dönmek arasında muhayyerdir.

Bu konuda ([146237](#))

nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

Beşincisi:

Sadakanın sahibi

(vereni), uygun gördüğü bir veya birden fazla yoksula sadakasını vermek arasında muhayyerdir (dilerse bir yoksula, dilerse birden fazla yoksula verebilir). Fakat ihtiyaç sahipleri iseler, sadakasını yakın akrabalarına vermesi, Allah Teâlâ'nın şu emri gereği daha fazîletlidir:

{

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ. [سورة البلد الآية: 15]

“...kendisiyle yakınlığı olan bir yetimi (doyurmaktır).”[4]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

{

الصَّدَقَةُ عَلَى الْمِسْكِينِ صَدَقَةٌ، وَهِيَ عَلَى ذِي الرَّحِمِ ثِنْتَانِ
صَدَقَةٌ وَصَلَةٌ. [رواه الترمذي، وصححه الألباني]

“(Akraba olmayan) yoksula verilen sadaka,sadece bir sadaka sayılır.Yakın akrabaya verilen sadaka ise, iki iyilik sayılır:Hem sadaka, hem de sıla-i rahimdir.”[5]

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[1] Buhârî, hadis no: 5564. Müslim, hadis no:1689

[2] Buhârî, hadis no: 1321

[3]

“eş-Şerhu'l-Mumti”,

c: 5, s: 371

[4] Beled Sûresi: 15

[5]

Tirmizî,

hadis no: 594. Elbânî, hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.